HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

המביא גט פרק שני גיטין כ.

כריתות דאית בה. שכתובה בה פרשת וכתב לה ספר כריתות: **לה לשמה: יהב זוזא לספרא.** לכתוב אותה פרשה לשם גירושיה: **הא בעינן שינה שמו ושמה.** דתנן לקמן (דף פ.) דפסול אלמא צריך לכתוב שמו ושמה. ואית דלא גרסי שינה ומאן דגרים ליה משום מתני׳ דלקמן ואגב גררא גרים ליה: **מאי קמ״ל.** כל הני פסיטא לן דפרשה שכתובה אינה גט: **עליו קולמוס.** על כל אות ואות: **ונסכוין לכתוב יהודה.** שהיה טועה וסבור שהוא צריך לכתוב יהודה: **וטעה ולא הטיל בו דלת.** הרי השם כתוב אלא שהוא שלא לשמו: **ואנוהו.** התנאה לפניו במלות[ו]: **איהי כתבה ליה.** נותנת שכר הסופר כדאמרינן בגמרא דגט פשוט (ב״ב דף קסח.) משום תקנת עגונות: **אקנויי אקנו ליה רבנן.** הוא זוזא מדידה והוי כמאן דיהיב ליה איהו דהפקר ב״ד הפקר: **ונקן.** בר נתינה שיהא שוה פרוטה: **העלה של זית.** שאינו שוה כלום: **דחזי לאיצטרופי.** עם עלין הרבה לשכוב עליהן או למאכל בהמה ואע״ג דלא שוה פרוטה. אבל איסורי הנאה כוותיה: **חקק.** בטבלא בסכין: **עבד שילא.** לחירות: **בכתב שחקק על גבי עבלא.** דף: **ופינקם.** כעין אותן של סוחרים שחוקקים עליהן בעט: **ולא בכתב שעל גבי ציפה.** כעין כובע של למר ונותנות הנשים תחת צעיף קישוריהן כדאמרי׳ בגמרא אשה יוצאה (שבת דף מז:): **אגדולפרי.** תכשיט ורוקמין עליו צורות במחט בעין ברוש״ר בלע״ז ואם רקמו עליהן אותיות הגט אינו כתב לפי שאינו כתוב וקבוע אלא מוטל על הבגד וב׳ ראשיו תחובים: **הא דחק פוכות.** של אותיות ולידיהן והאותיות בולטות אינו כתב לפי שלא נייר את האותיות אלא חקק סביבותיהם והעץ נשאר כמו שהיה בדפוס האותיות מאליו: **הא דחק ירכותיהן.** של אותיות דהיינו הן ממש שישקע הכתב זו היא כתיבה: **לא היה כתבו.** של נייר שוקע אלא בולט כצורות של דינרי זהב: **והא דינרי זהב פוכות הוא.** דקא סלקא דעתיה כשהוא מכה בקורנס חותם המטבע על הדינר תוכות וסביבות צורת החותם שהיא שוקעת והם מלאים דוחקין את תוכו וסביבות צורת הדינר וכנגד שקיעת ראשם החותם אין הדינר של זהב נדחק ומתליה הצורה עומדת במקומה וגבי נייר כתיב (שמות לט) מכתב פתוחי חותם אלמא כתיבה היא: **ואינו הכא יריכות.** שהיה הנייר דק כעין טס ולר האותיות מעבר האחד ודוחק ירכותיהן והן בולטות מעבר השני כמו שמציירים כסף וזהב העשוי ליקבע בכלי עץ ששותים בהם יין: **רושמא.** חותם המטבע שקורין קויינ״ץ: **מיחרץ חריץ.** התוכות והסביבות של צורתו שהיא שוקעת חורלין ודוחקין תוכות וסביבות של צורת הדינר עד שעומדת צורת הדינר בולטת כמו שהיתה ונפקא מינה שאם חקק את הגט בחותם וכתבו על גבי טס לא הוי כתב דתוכות הוא: **או כנופי מכניף.** צורת החותם שהיא שוקעת כשתוכותיה דוחקים את תוכות של דינר וכנגם הזהב קצת בדוחק בתוך שקיעת הצורה ונמתח מתוך דוחקו וכנגם לתוך הצורה ולאו ממילא הן אלא ע״י מכת הקורנס הצורה עצמה נמתחת לתוך הרושם והרי כתבה בידים: הא

אי משום כריתות דאית בה הא בעינא [1]**וכתב להה**[ו] [א]**לשמה וליכא וכי תימא ליחוש דילמא אקדים ויהב ליה זוזא לספרא מעיקרא הא בעינן** [א] שינה שמו ושמה שם עירו ושם עירה וליכא ורב יוסף מאי קמ״ל שאין מי מילין על גבי מי מילין אמר רב חסדא [2]גט שכתבו שלא לשמה והעביר עליו קולמוס לשמה באנו למחלוקת רבי יהודה ורבנן דתניא [3]הרי שהיה צריך לכתוב את השם ונתכוין לכתוב יהודה וטעה ולא הטיל בו דלת מעביר עליו קולמוס ומקדשו דברי רבי יהודה וחכמים אומרים [3]אין השם מן המובחר אמר רב אחא בר יעקב דילמא לא היא עד כאן לא קאמרי רבנן התם (ו) דבעינא [2]זה אלי ואנוהו וליכא אבל הכא לא אמר רב חסדא יכילנא למיפסלינהו לכולי גיטי דעלמא אמר ל׳ רבא מאי טעמא [4] אילימא משום דכתיב [1]וכתב והכא איהי קא כתבה ליה ודילמא אקנויי אקנו ליה רבנן ואלא משום דכתיב ונתן והכא לא יהיב לה מידי דלמא נתינת גט היא תדע דשלחו מתם כתבו על איסורי הנאה כשר: גופא שלחו מתם [5]כתבו על איסורי הנאה כשר אמר רב אשי אף אנן נמי תנינא על העלה של זית דילמא שאני עלה של זית דחזי לאיצטרופי תניא רבי אומר כתבו על איסורי הנאה כשר נפק לוי [6]דרשה משמיה דרבי ולא קלסוה משמיה דרבים וקלסוה אלמא הלכתא כותיה תנו רבנן [7]וכתב ולא חקק למימרא דחקיקה לאו כתיבה היא ורמינהו עבד שיצא בכתב שע״י טבלא ופנקס יצא לחירות אבל לא בכתב שע״ג כיפה ואנדרכתן פי׳ שחקק בסכין הגט ע״ג טבלא או ע״ג פנקס שהם מלאים שעוה וחוקקין עליהם בעט ברזל זו היא חשובה כתיבה אבל מה שרוקמין במחט ע״ג כיפה שהיא כמין כובע של צמר על ראש הנשים ואנדרכתי מין תכשיט הוא ורוקמין אותו במחט ורקמת המחט לא חשיבא כתיבה לפי שאין האותיות קבועות אלא תחובות ובע׳ כתב קבוע על הדבר שהוא מגרש בו אמר עולא אמר ר׳ אלעזר לא קשיא הא דחק קורות הא דחק ירידות פי׳ הא דחק קורות של אותיות וציריהן והאותיו׳ בולטות אינו כתב לפי שלא צייר את האותיות ולא חקק [אלא] סביבותיו והעץ נשאר כמות שהיה וגמצאו האותיות בולטות מאיליהן והא דחק ירידותיהן שהאותיות שוקעין בטבלא והוו חשובה כתב וגופי האותיות קורא ירידות:

אי משום כריתות דאית בה הא בעינא וכתב לה לשמה וליכא. תימה דלעניין מגילת סוטה משמע בפ״ק דעירובין (דף יג.) דמוחקין לה מן התורה אפי׳ למאן דבעי כתיבה לשמה דקאמר רב פפא דלמ״ד אין מגילתה כשרה להשקות בה סוטה אחרת תורה דקתמא כתיבה ה״נ דמחקינן וי״ל דרב יוסף דשמעתין לא סבר לה כוותיה[א] א״נ סבר כאידך תנא דסבר אין מוחקין לה מן התורה וכמתני׳ דבפ׳ כל הגט (לקמן דף כו.) דתנן הכותב טופסי גיטין צריך שיניח מקום האיש כו׳ ודייק מהתם ברישא מס׳ זבחים (דף ב:) דסתמא פסול וכ״ש ספר תורה דלא איכתוב לשם גירושין כלל ועוד נראה דאפי׳ מאן דמכשיר במגילת סוטה למחוק מן התורה אע״ג דבעי לשמה מודה לענין גט דפסול דבעירובין בפ״ק (דף יג.) משמע דכולהו תנאי מודו בהנך דפרק כל הגט דמשיבי אלא לשמה מדפריש התם ולית ליה לרב אחא בר יאשיה כתב לגרש את אשתו ונמלך כו׳ ובמגילת סוטה סתמא כשר משום דמסתמא שאין הכהן שעליו לכתוב מקפיד [ב] ומסתמא ניחא ליה אבל גבי גט בעל סתמא לא ניחא ליה אע״ג דפריך ממתני׳ דגט ארבי אחא בר יאשיה דאיירי במגילת סוטה לענין שלא לשמה לא משמע ליה לחלק: **הא בעינן שמו ושמה.** אע״ג דמתני׳ דפרק הזורק (לקמן דף פ.) דשינה שמו ושמה מוקמינן לה דהאי הולד ממזר כרבי מאיר [ג] משמע דלרבנן לא הוי בשינה שמו אלא פסולא לרבנן ומדנקט שינה ולא נקט לא כתבו כלל משמע דבלא כתבו כלל כשר אפי׳ מדרבנן [ד] הא ליתא דעל כרחך לא כתבו כלל לר״מ פסול מה״ת דהא בעינן שיהא מוכיח מתוכו שהוא מגרש את אשתו ובלא כתבו כלל אין מוכיח אלא אומר ר״י [ה] דלא מייירי בשינה שמו ממש דא״כ הוה ליה למינקט לא כתבו כלל דפסול לרבי מאיר דמתני׳ ר׳ מאיר דאמרי׳ התם דהוי רבותא טפי אלא שינה שמו היינו [1] שכתב שם דגליל ביהודה והשתא קאמר הכא שפיר הא בעינן שמו ושמה וליכא [וכ״ש] דבלא כתבו כלל הוא דפסול:

דילמא נתינת גט הוא. וכן שלח איש נעלו ונתן לרעהו (רות ד) לא בעינן שוה פרוטה אע״ג דכתיב ונתן [ו] וכן גבי תרומה [ז] חטה אחת פוטרת את הכרי אע״ג דכתיב (דברים יח) תתן לו ובמתנות דס חטאת ובמתנות בהונות אין בו שיעור והא דאמר אבא שאול בפ׳ כל שעה (פסחים דף נב:) דזר שאכל תרומה לא מיחייב בפחות משוה פרוטה משום דכתיב (ויקרא כב) ונתן לכהן וגו׳ ואין נתינה בפחות משוה פרוטה היינו משום דתשלומי תרומה ילפינן מתשלומי מעילה דתרוייהו תשלומי קדש מיקרו וגמרי בחטה חטה מהדדי ולמאן דבעי בכריתות (דף ו:) ואשר יתן ממנו על זר שתהא נתינה בכזית היינו משום דסיכה היא ואפקה בלשון נתינה לאפוקי ממשמעות דסיכה קאתי דמשמע כל שהוא וצריך נתינה חשובה כמו ונתן לכהן את הקדש (ויקרא כב) דהוי בכזית [ח] לרבנן דאבא שאול וכן לא יתן עליה לבונה בדפרק כל המנחות (דף ס.) מצריך כזית היינו משום דשני מלשון שימה דאתחיל בה לא ישים עליה שמן או משום דומיא דהקטרת לבונה בחוץ דהויא נמי הקטרת איסור דהוי בכזית[ט]: **משמיה** דרבים וקלסוה **אלמא הילכתא כוותיה.** פי׳ בקונטרס מדטרח עלה דלקלסוה ובפ׳ מי שאחזו (לקמן דף עז.) לא יתכן לפרש כן דקאמר נפק רבי חייא דרשה משמיה דרבי וקלסוה משמיה דרבים ולא קלסוה אלמא לית הלכתא כוותיה ואומר ר״ת דהכא דייק מדקלסוה כי אמר משמיה דרבים[ז] ולפיכך נמי לא קלסוה כי אמר משמיה דיחיד מעיקרא[ח] ולקמן איפכא[ט]: **למימרא** דחקיקה לאו כתיבה היא. הוה מצי לאקשויי מלוחות דכתיב בהו כתיבה בכמה קראי והיה כתבם חקוק כדכתיב (שמות לב) חרות על הלוחות[י] אלא דניחא ליה למיפרך מגט אגט:

התקבלי

מסורת הש״ס

ו) [לקמן כג. כד: כה. כו. סוטה כ:], ב) שבת קד: לקמן נד: [מסכ׳ סופרים פ״ה ה״ג], ג) לקמן עז., ד) [פי׳ ריפה של למר אדוגה אם דקס באדוגה גט אשה או גט חירות אינו גט. ערוך ערך כפה], ה) [פירוש מבילין הולין ולובנין אותן ומלילין בהן כתב כמו שעשין היסמעאליס במתלגלות כותבין אותיות ונקלפות. ערוך], ו) [שבת לג:], ז) [קדושין נח:], ח) [פסחים לב:], ט) [וע״ע תוס׳ פסחים לב: ד״ה ואין ותוס׳ מנחות ס. ד״ה מי בעינן ותוס׳ ב״מ מז. ד״ה קוניס],

תורה אור השלם

1. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבְעָלָהּ וְהָיָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינָיו כִּי מָצָא בָהּ עֶרְוַת דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתֻת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשִׁלְּחָהּ מִבֵּיתוֹ:

דברים כד א

2. עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ:

שמות טו ב

גליון הש״ס

גמ׳ אילימא משום דכתי׳ וכתב. עי׳ לקמן דף כב ע״ב תד״ה ואם לאו: תוס׳ ד״ה דילמא וכו׳ וכן גבי תרומה. עיין שבת דף כה ע״ב תוד״ה תתן לו:

הגהות הב״ח

(ו) גמ׳ התם אלא דבעינא זה אלי:

הגהות הגר״א

[א] גמ׳ הא בעינן שמו ושמה וליכא כו׳ כל״ל:

מוסף תוספות

א. דרב פפא. תוס׳ עירובין יג. ד״ה אבל. ב. אם יכתוב שום אדם לשמה שלא ברשותו. שם. ג. דאמר כל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין הולד ממזר. תוס׳ כלל״ש. ד. דאלת״ה אדתני פסולין בשינה ליתנינהו בלא כתיבה כלל וכ״ש היכא דשינה. תוס׳ כלל״ש. ה. דשינה שמו דקתני במתני׳ דהזורק. תוס׳ כלל״ש. ו. כעין ששינינו בהשולח, בראשונה היה משנה שמו ושמה, דאינו ר״ל שינוי גמור אלא כגון שיש לו שני שמות אחד ביהודה ואחד בגליל. תוס׳ כלל״ש. ז. ש״מ דהלכתא הכי. תוס׳ כלל״ש. ח. משום דמשמע דרבים פליגי עלי׳ ולא הוי ניחא להו בהכי משום דקים להו דכן הלכה. תוס׳ כלל״ש. ט. כי אמרה משמיה דרבי קלסוה כלומר דיפה אמר דרבי אמרה ורבנן פליגי עליה דאין הלכה כרבי מחבריו, וכשאמרה משמיה דרבים לא קלסוה משום שאין הלכה כן. תוס׳ כלל״ש. י. ואמרי׳ מ״ם וסמ״ך של לוחות בנס היו עומדין. תוס׳ כלל״ש.

עין משפט נר מצוה

מח א מיי׳ פ״ו מהלכות גירושין הל׳ ג ופ״ג שם הלכה ו סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קנא סעיף ו:

מט ב מיי׳ פ״ג מהל׳ גירושין הלכה ד סמג שם טוש״ע שם סעיף ה:

נ ג מיי׳ פ״ו מהל׳ תפילין הלכה טו סמג לאוין ג טוש״ע י״ד סי׳ רטו סעיף ב:

נא ד מיי׳ פ״ד מהל׳ גירושין הלכה ב סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קכד סעיף ו:

נב ה ו מיי׳ שם הל׳ ו סמג שם טוש״ע אה״ע סי׳ קכה סעי׳ ד:

נג ז מיי׳ פ״ע מהלכי׳ כלי המקדש הלכה ב סמג עשין קנג:

נד ח מיי׳ פ״ד מהל׳ גירושין הל׳ ו סמג עשין נ טוש״ע שם:

לעזי רש״י

ברושדי״ר. רקמה. קרינ״ץ. מטבעה.

מוסף רש״י

וטעה ולא הטיל בו דלת. וממלא שם כתוב כדרכו אבל שלא לשמו הוא (לקמן נד:) וממלא שם נכתב במקומו אבל לא בכוונה (שבת קד:). **מעביר עליו קולמוס.** לשמו (לקמן נד:) לכוונת שם על כל אותיותיו כאילו הוא כותבו (שבת שם). **וקלסוה.** יפה אמרת (לקמן עז.).

פסקי רי״ד

שלחו מתם כתבו על איסורי הנאה כשר פי׳ דהא כתיב ונתן בידה על נתינת הגט מיירי ולא דליתיב לה מידי דשוה הוא: ת״ר ונתן ולא וחקק למימרא דחקיקה לאו כתיבה היא ורמינהו עבד שיצא בכתב שע״י טבלא ופנקס יצא לחירות אבל לא בכתב שע״ג כיפה ואנדרכתן פי׳ שחקק בסכין הגט ע״ג טבלא או ע״ג פנקס שהם מלאים שעוה וחוקקין עליהם בעט ברזל זו היא חשובה כתיבה אבל מה שרוקמין במחט ע״ג כיפה שהיא כמין כובע של צמר על ראש הנשים ואנדרכתי מין תכשיט הוא ורוקמין אותו במחט ורקמת המחט לא חשיבא כתיבה לפי שאין האותיות קבועות אלא תחובות ובע׳ כתב קבוע על הדבר שהוא מגרש בו אמר עולא אמר ר׳ אלעזר לא קשיא הא דחק קורות הא דחק ירידות פי׳ הא דחק קורות של אותיות וציריהן והאותיו׳ בולטות אינו כתב לפי שלא צייר את האותיות ולא חקק [אלא] סביבותיו והעץ נשאר כמות שהיה וגמצאו האותיות בולטות מאיליהן והא דחק ירידותיהן שהאותיות שוקעין בטבלא והוו חשובה כתב וגופי האותיות קורא ירידות: